

החוקר הטוב

חוקרים טובים יש בסורוקה הרבה, רק שעד לא מזמן חסרה מעטפת תומכת מרכזית לביצוע מחקר קליני. הקמת מרכז המחקר הקליני, המסייעת לחוקרים במגוון אמצעים - מסטטיסטיקות ועד השגת מימון - שינתה את התמונה מקצה אל קצה. "דלתנו פתוחה בפני כל חוקר בבית החולים - ולא רק רופאים", אומר מנהל המרכז, ד"ר ויקטור נובק, "אצלנו כולם שווים; מחקר הוא מחקר הוא מחקר"

מאת ענבר גוטר ואורן שריג

ולמשוך לכאן חוקרים צעירים מדיסציפלינות שונות", הוא אומר, "בשל שילוב נדיר של כוח אקדמי איכותי וזמין עם שירותי רפואה מהמתקדמים בעולם, אנו

"כשל שילוב נדיר של כוח אקדמי איכותי וזמין עם שירותי רפואה מתקדמים מאוד, אנו מציבים את סווקה בקדמת המחקר הרפואי בארץ ובעולם"

ובביצוע המחקרים, החל משלב כתיבת פרוטוקול ועד לכתיבת מאמרים. המרכז, בראשותו של ד"ר ויקטור נובק, מציע את שירותיו לכלל אוכלוסיית החוקרים בבית החולים. בשלוש השנים האחרונות נעזרים חוקרים רבים מחטיבות ומסקטורים שונים בשירותי המרכז, והתוצאות מרשימות: יותר מ-200 מחקרים שהמרכז מעורב בהם מתבצעים כיום בו זמנית, כ-30 פרסומים ראו אור, והושגו מענקי מחקר בסכום כולל של למעלה מ-5 מיליון שקלים, ביניהם לא מעט מענקי מחקר חשובים ויוקרתיים (ראו מסגרת תחתונה). ד"ר נובק, מומחה ברפואה פנימית ובעל דוקטורט באפידמיולוגיה, קיבל את ניהול היחידה החדשה לאחר שסיים את תפקידו כמנהל מחלקה לתכנון מחקרים קליניים במכון מחקר באוניברסיטת הרווארד, שם עסק בתכנון מחקרים בינלאומיים שנעשו לצורך אישור מכשירים ותרופות על ידי ה-FDA. "המטרה היא להכשיר ולקדם את המצוינות במחקר בסורוקה

פעילות מחקרית היא נדבך משמעותי בכל בית חולים - ובמיוחד בסורוקה, הן כבית חולים אוניברסיטאי והן כמרכז רפואי שלישוני יחיד המשרת כמיליון נפש באזור גיאוגרפי גדול, ולפיכך מטפל במספר רב יחסית של מחלות מורכבות ותסמונות נדירות. המחקר הקליני מאפשר לבית החולים להיצא בקדמת המדע, להעניק למטופלים את הטיפולים והבדיקות החדשניים ביותר, וחשוב לא פחות - מסייע להשאיר בנגב את הסטודנטים המצטיינים לרפואה ולמקצועות הבריאות ולמשוך לאזור אנשי מקצוע איכותיים מהצפון. בשנת 2009 הוקם בסורוקה מרכז מחקר קליני, בשיתוף פעולה של הנהלת בית החולים והנהלה הראשית של כללית. מטרת המרכז היא להרחיב את המחקר הקליני בבית החולים באמצעות ביסוס ופיתוח התשתית המחקרית, לתמוך בחוקרים צעירים ולסייע לכל קלינאי בסורוקה - לא רק רופאים אלא גם אחיות, מקצועות פרא-רפואיים, אנשי מעבדה ולמעשה כל מי שיכול ורוצה לעסוק במחקר - בתכנון

- בין הגרנטים (מענקי המחקר) היוקרתיים שהשיג המרכז למחקר קליני:
- מענק מחקר של המדען הראשי של משרד הבריאות לביצוע מחקר רב מרכזי בנושא של אלח דם (Sepsis).
- מענק מחקר של האגודה למלחמה בסרטן לביצוע מחקר בנושא סרטן המעי הגס אצל קרובים של חולים במחלה.
- מענק מחקר ממשרד הקליטה לחקר רמת שומנים בדם בזמן ההיריון.
- מענק גדול של EHF - הקרן לרפואת סביבה בישראל, למחקר בתחום הרפואה הסביבתית, הנעשה בשיתוף הפקולטה לגיאוגרפיה באוניברסיטת בן גוריון.
- מענק למחקר הבוחן את הקשר בין אוסטיאופורוזיס לבין התפתחות סרטן השד.

גראנט-הוטל

ד"ר ויקטור נובק במשרדו

מסוגלים להציב את המרכז הרפואי סורוקה בקדמת המחקר הרפואי בארץ ובעולם. הדרך לכך היא לתת בידי החוקרים בסורוקה את הכלים המתקדמים ביותר לקיום מחקר קליני.

מרכז המחקר הקליני עובד בשיתוף פעולה עם גופים רבים שעומדים קשור בית החולים, ובהם חוקרים ברוב הפקולטות באוניברסיטת בן גוריון ומכון המחקר של כללית בהנהלת פרופ' רן בליצור. ד"ר נובק מדגיש שהמחקר הקליני בסורוקה מנוהל לפי הנהלים הבינלאומיים המחמירים, ושכל מחקר מתבצע רק באישור של ועדת הלסינקי. ביחידת המחקר הקליני שבניהולו עובדים 22 איש, בכלל זה מנהלי פרויקטים, סטטיסטיקאי, מתכנת, עוזרי מחקר, וכן סטודנטים לרפואה שעוברים הכשרה של שנה ומתפקדים כמקדמי מחקרים, ביניהם שני סטודנטים במסלול ייחודי המשלב בין התמחות ל-PhD.

שלוש שנים מאז הקמתו, המרכז מעורב כיום בכ-200 מחקרים בזמנית. כ-30 פרסומים ראו אור והושגו מענקי חילון שקלים

ובינלאומית. לסיכום, מהו המסר לקלינאים בסורוקה? "מי שבוחר לבצע את המחקר שלו במסגרת המרכז למחקרים קליניים מקבל הזדמנות לשפר באופן משמעותי את סיכויי ההצלחה ואת התועלת שיפיק מהעבודה, וזאת בזכות הניסיון והמשאבים שיש במרכז. דלתנו פתוחה בפני כל מי שרוצה לעסוק במחקר קליני בבית החולים, גם מהסיעוד וממקצועות הבריאות השונים. במחקר אין היררכיה, כולם שווים, וכך גם ההתייחסות שלנו לכל חוקר באשר הוא. מחקר הוא מחקר."

מחקרית. מעבר להנחיה ולתמיכה איך לעשות זאת נכון, החזון שלנו הוא להטמיע את חשיבות המחקר בקרב האנשים ולהגביר מודעות בנושא.

מה מאפיין את המחקרים בסורוקה?

"יש כאן תנאים מאוד ייחודיים למחקר קליני. זהו בית חולים יחיד מול אוכלוסייה גדולה, שמקיף את כל מקצועות הרפואה. הצוות רואה פה את כל המחלות האפשריות. מטפלים באוכלוסייה מאוד מגוונת - ותיקים, עולים חדשים, בדואים, עדות שונות. מבחינה זו סורוקה הוא כמו מעבדה סגורה, מעניק תמונה מאוד מגוונת וקרקה נוחה לביצוע מחקר קליני."

איך אתם מנהלים את מעורבותן של חברות תרופות במחקרים?

"כמו בכל בית חולים גם אצלנו יש מחקרים שמבצעים עבור חברות תרופות, אבל אנו מקפידים לעשות זאת בצורה תכנה ומושכלת: לא לגייס חולים למחקר באופן אוטומטי לפי הנחיות של חברת התרופות, אלא לבנות את כל המערכת המחקרית מהיסוד, מתוך נקודת המבט שלנו, ולאפשר בכך לרופאים שלנו להוביל את המחקר מזווית הראייה שלהם."

מהן הציפיות להמשך הדרך?

"את תוכנית העבודה המקורית שלנו עברנו במאות אחוזים. השאיפה שלי היא שנגיע להקמת בניין מחקר קליני בסורוקה, מקום אחד שירכז את כל המחקרים הקליניים בבית החולים עם חדרים לחוקרים, ספרייה ואודיטוריום. סורוקה ראוי למרכז כזה ברמה ארצית

מטרת המרכז להרחיב את המחקר הקליני בבית החולים, לתמוך בחוקרים צעירים ולסייע לכל קלינאי בסורוקה בתכנון ובביצוע המחקר לאורך כל הדרך

אילו בעיות עומדות בפני קלינאי שהחל התמחות ורוצה לעסוק במחקר?

"בדרך כלל יש לו רעיון לנושא מחקר, אבל הוא לא יודע לאן לפנות, איך לקבל מימון, כיצד לנהל זאת, מי יעזור לו בסטטיסטיקה, בתכנון סטטיסטי ולוגיסטי, איך משיגים אישורים. לחוקר הממוצע אין זמן, כסף ותשתית לביצוע מחקר, ולא פעם קורה שמחקר לא מתקיים בגלל חוסר במשאבים וחוסר בידע כיצד להתחיל ואיך להתנהל. יחידת המחקר מספקת מענה תמיכתי מלא לחוקר, כשכל השירותים הם תחת קורת גג אחת. אנו מלווים אותו משלב הרעיון, עוזרים לנסח אותו נכון, עד לשלב הביצוע כולל כתיבת מאמרים; והכול חינם אין כסף, שירות של בית החולים לצוות."

מה תאמר לחוקר שחושש ש"יחלקו איתו בקרדיט"?

"החוקר תמיד מוביל את המחקר, זהו מחקר שלו. אנחנו לעולם לא בפרנוט; רק עוזרים לחוקר להיות שם. מעבר לכך, הרעיון הוא ללמד את החוקר איך לעשות זאת, כדי שבפעם הבאה הוא יצטרך אותנו פחות - ואכן, כך זה עובד. החלק הערכי חשוב לנו מאוד, ולקחנו על עצמנו גם לחנך רופאים צעירים לפעילות

חותר קדימה, בבאר שבע ובבוסטון

ד"ר ויקטור נובק, 42, פנימאי ואפידימולוג, הוא בוגר בית הספר לרפואה בבאר שבע. את התמחותו ברפואה פנימית עשה בסורוקה והוא בעל PhD באפידימולוגיה. את התמחות העל שלו עשה באוניברסיטת הרווארד, במסגרתה ניהל את מחלקת תכנון ומחקר באחד מבתי החולים של הקמפוס היוקרתי. "שם, בהרווארד, למדתי תכל'ס איך לעשות זאת", הוא אומר.

הקמת יחידת המחקר בסורוקה היא יוזמה שלו ושל הנהלת המרכז הרפואי, והוא ה'מנוע' שמאחורי הצלחת היחידה. בנוסף לעבודתו במשרה מלאה כמנהל היחידה הוא "עושה מחלקה" בפנימית ד'. אחת לחודשיים הוא טס להרווארד למפגשי קבוצת מחקר שהוא מרכז, הכולל חוקרים מ-MIT ומבית החולים "בית ישראל". דיוק, הישגיות וחתיירה קדימה אלו הן תכונות הדרושות לכל חוקר; לכן נראה אך טבעי שהתחביבים שלו הם עניס וחתיירה. "למדתי בבוסטון, שם חתיירה בסירות היא ספורט לאומי", הוא מספר, "בכל קיץ כשאני בבוסטון אני חותר עם חברים, מתאמנים יחד וגם משתתפים בתחרויות". ומה עושים כשרוב הזמן נמצאים בבאר שבע הצחיחה? גם לכך יש פתרון: ד"ר נובק מתאמן "על יבש" בסימולטור שמדמה את תנועות החתיירה בסירה, כדי להגיע מוכן מדי קיץ ל"תרגיל הרטוב" בבוסטון.